

Ministerie EZ
T.a.v. de staatssecretaris, mevrouw S.A.M. Dijkma
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Amersfoort, 22 januari 2014

Betreft: standpunt KNJV inzake initiatiefnota PvdD over sluiting van de jacht

Geachte mevrouw Dijkma,

Op woensdag 18 december 2013 heeft Marianne Thieme namens de Partij voor de Dieren (PvdD) in een initiatiefnota voorgesteld een einde te maken aan wat zij noemt de 'hobby-jacht' op konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant. De KNJV keert zich met kracht tegen dit voorstel. De inhoudelijke argumenten geven wij in deze notitie kort weer.

De rol van de mens in de natuur

In de huidige Flora- en Faunawet staan konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant op de zogenaamde wildlijst. Dat wil zeggen dat op deze soorten mag worden gejaagd voor consumptie. De jagers vervullen daarmee de millennia oude rol van de mens als onderdeel van de natuur en zorgen voor balans. Daarbij past toepassing van beheer en wat in Europees verband wordt genoemd 'wise use', het nuttig gebruik, de consumptie, van gedode dieren. Aan de hand van de afschotcijfers in haar langjarige databank kan de KNJV laten zien dat deze bejaging inderdaad duurzaam plaatsvindt en dat jagers bij uitstek erin slagen gezonde populaties van deze soorten wild in stand te houden. Vandaar de spreuk: 'Met jacht meer wild'.

Wettelijk kader

Het jachtrecht is, evenals het visrecht, door wetgeving gekoppeld aan de grondeigendom. Het uitoefenen van dit recht valt onder artikel 1 Eerste Protocol van het Europees Verdrag Rechten van de Mens (EVRM). Alleen op basis van deugdelijke argumenten mag de overheid dit vermogensrecht beperken. Ook op basis van Europese wetgeving, Benelux overeenkomsten en de Nederlandse Flora- en Faunawet is jacht expliciet toegestaan. U heeft als Staatssecretaris binnen de Flora- en Faunawet bij de wildlijst de bevoegdheid om de jacht per soort te openen of te sluiten en u doet dat, geleid op het EVRM, op basis van objectieve gegevens.

Een jager volgt een intensieve opleiding van een jaar met een vrij zwaar examen en pas na het examen, met een jachtakte en voldoende beschikbare grond, mag hij gaan jagen. Jagers zijn daarbij vaak op jachtveldniveau verenigd in jachtcombinaties en lokaal in Wild Beheer Eenheden (WBE's). Er zijn in Nederland 300 WBE's die daarmee het hele land afdekken en die voor 99% als lid bij de KNJV zijn aangesloten.

Visie Raad van State

Intussen heeft in juli 2013 de afdeling Advisering van de Raad van State (RvS) op verzoek van u voorlichting gegeven over de initiatiefnota Mooi Nederland van PvdA, D66 en GroenLinks. In de visie van de RvS ontbreken in Mooi Nederland inhoudelijke argumenten voor de afschaffing van de wildlijst, terwijl deze afschaffing, neerkomend op een jachtverbod, inbreuk zou maken op het eigendomsrecht van jachthouders, dus op artikel 1 EVRM.

Maatschappelijk draagvlak voor benuttingsjacht

43% van de Nederlanders vindt de jacht volledig aanvaardbaar blijkt uit onderzoek door Motivaction¹ (in 2004 was dat 28%). Verder staat 39% neutraal ten opzichte van jacht en 18% vindt de jacht onaanvaardbaar. De aanvaarding van jacht en het eten van wild wordt volledig onderschreven door de achterban van Natuurmonumenten in haar ledenenquête² van december 2013. 45% van haar achterban geeft aan dat jacht is toegestaan als er genoeg dieren zijn en het vlees beschikbaar komt voor menselijke consumptie en 26% is neutraal. Bijna 60% van de leden van Natuurmonumenten ondersteunt het feit dat wilde dieren mogen worden geschoten. Vooral rond de kerstdagen eten veel Nederlanders graag wild en de totale hoeveelheid gegeten wild is circa 12 miljoen kilo. Jagers schieten hiervan 1 miljoen kilo en de overige 11 miljoen kilo wordt ingevoerd uit het buitenland.

Jagers: Nederlands grootste vrijwillige netwerk in de natuur

28.000 Nederlandse jagers vormen de vrijwillige oren en ogen van hun gebied. Met een land dekkend netwerk beheren jagers in Nederland ruim 2.000.000 hectare. Jagers vormen daarmee het grootste, vrijwillige netwerk van Nederland en bovendien zijn jagers het enige netwerk van vrijwilligers die allen een opleiding hebben gevolgd. Deze twee argumenten zijn zeer belangrijk in een tijd waar overheidsuitgaven beperkt worden en minder geld beschikbaar komt voor onderhoud aan en toezicht in natuur en landschap. Ook de RvS ziet het gevaar dat met afschaffing van de wildlijst een dergelijk netwerk verloren gaat waarna schade, natuurvandalisme en kosten toenemen.

Vanuit de verantwoordelijkheid voor hun veld voeren jagers een aantal activiteiten uit, vaak georganiseerd vanuit de WBE: onderhouden van landschapselementen als houtwallen, heggen en poelen, tellen van aanwezige diersoorten, beperken van schade van in het wild levende diersoorten en signaleren van natuurvandalisme. Dit is een schoolvoorbeeld van een participerende samenleving, die zo hoog staat aangeschreven bij de politieke partijen.

Laat deze verantwoordelijkheid bij deze vrijwilligers, met de wildlijst als scharnierpunt voor hun activiteiten.

De KNJV vindt het belangrijk om binnen het kader van de nieuwe Wet Natuurbescherming over de jacht te spreken en kan daarbij als kenniscentrum op het gebied van wild en fauna Kamerleden en anderen informeren.

Met vriendelijke groet,
KONINKLIJKE NEDERLANDSE JAGERS VERENIGING

Douwe Boersma, directeur

---

¹ Motivaction 2013 Houding ten aanzien van de jacht op en het eten van wild 2012

² Resultaten Grootwild Enquête 2013 Vraag C4

Bijlage

NADERE REACTIE VAN DE KNJV OP DE INITIATIEFNOTA VAN DE PVDD

Algemeen

De KNJV stoort zich aan de onjuiste gegevens en onjuiste beeldvorming die worden gepresenteerd in de Initiatiefnota. De PvdD gebruik als bron onderzoeken die betrekking hebben op niet in Nederland voorkomende auerhoenen, trofeejagen op bruine beren en big horn sheep of onderzoeken uit tropische bossen³.

Ten eerste worden onjuiste beelden opgeroepen van dierenleed door gewonde dieren en dieren die met hagel verder leven. Daarover meer bij stelling 1.

Ten tweede wordt over nut en de noodzaak van de jacht gesteld dat 'het doden van dieren zonder maatschappelijk nut of noodzaak niet meer dan deze tijd is'. En 'Er bestaat geen maatschappelijk draagvlak voor de jacht, voor het genoegen van de jager.'

Jacht is juist van deze tijd en een groot deel van de Nederlandse bevolking staat jacht toe waar het gaat om het verkrijgen van wild voor consumptie. We zien dat bijvoorbeeld aan het toenemende aantal jagers die wonen in grote steden als Amsterdam⁴. Mensen willen weten waar hun voedsel vandaan komt en ook weer betrokken zijn bij de natuur. En de jager is niet zomaar een passant in die natuur, maar actief deelnemer. Daar hoort in de beleving van de jagers ook bij dat ze het wild zelf slachten, met aandacht bereiden en opeten. Bij stelling 4 zullen we het maatschappelijke draagvlak verder onderbouwen.

Stelling 1: Jacht leidt tot ernstig leed voor dieren

PvdD

Er wordt (onvoldoende onderbouwd) gesteld dat 36% van de dieren met hagel in het lichaam leeft. En dat een groot aantal dieren als gevolg van de verwondingen zal sterven buiten het bereik van de jager. Waarbij andere dieren door de jachthond worden geapporteerd en doodgebeten. En dieren die niet op slag dood zijn lijden en ervaren een stressvolle doodstrijd. Ook wordt gesteld dat wanneer er gejaagd wordt in de tijd dat dieren jongen hebben, deze jongen verweesd achterblijven.

KNJV

Een jager is zich zeer bewust van zijn verantwoordelijkheid om de vaardigheid te bezitten om een dier dodelijk te treffen. Daartoe moet hij eerst een intensieve opleiding volgen, ook met schieten, en moet hij slagen voor het examen. Daar leert hij niet alleen goed richten, maar vooral ook zelfbeheersing omdat hij leert dat een hagelgeweer maar tot circa 40 meter dodelijk is. Dus een jager leert ook vooral wanneer **niet** te schieten. Verder jaagt hij altijd met een hond die goed kan apporteren en bevestigt ook onze erecode (Weidelijkheidsregels) dat de jacht niet eerder afgelopen is dan wanneer alle geschoten dieren binnen zijn. En diezelfde gedragscode/Weidelijkheidsregels staat evenals de wetgeving niet eens toe dat de jacht geopend wordt als dieren jongen hebben. Dan zijn ouders en jongen namelijk niet weerbaar en is jacht niet toegestaan.

De PvdD baseert zich bij het percentage dieren met hagel op een oud onderzoek van Noer en Madsen uit 1996 dat op meerdere landen betrekking heeft, maar suggereert dierenleed door Nederlandse jagers.

---

³ Onderzoek van Thiel 2012 gaat over auerhoen die niet in NL voorkomt. Onderzoek Miller et al. 2003 en Coltman et al. 2003 gaan over trofeejagen op bruine beer en big horn sheep, waarbij zowel trofeejagen als genoemd grootwild niet voorkomt in NL. Onderzoek Muller-Landau 2007 gaat over effecten van jacht in tropisch oerwoud.

⁴ Het Parool 7 december 2013 Jaag, maar schiet met mate

In het Alterra-Rapport ⁵ uit 2010 is de conclusie “Vooral de voorjaarsjacht in Rusland zou een belangrijke oorzaak kunnen zijn voor het feit dat een kwart van de volwassen kolganzen een of meer hagelkorrels in zijn spierweefsel blijkt mee te dragen.”

Stelling 2: Jacht staat op gespannen voet met natuurbeheer
PvdD

Hier worden een aantal zaken genoemd, zoals dat dieren zich anders gaan gedragen in het jachtseizoen, dat de leeftijdsopbouw en geslachtsopbouw verandert en dat de populatie kunstmatig laag gehouden kan worden.

KNJV

Jagers dragen juist bij aan een goed natuurbeheer en een grotere biodiversiteit. We zeggen niet voor niets: “Met jacht meer wild.” Want de jager zal altijd zorgen voor gezonde populaties wild én voor de balans tussen wild en de predatoren zoals vossen, waar ook andere kwetsbare soorten zoals weidevogels weer baat bij hebben.

Jagers zijn ervaren natuurmensen, zij zijn zich continu bewust van het mogelijke effect dat zij kunnen hebben in de natuur. Maar dit is een tijdelijk effect, vergelijkbaar met verstoring door predatoren, fietsers of wandelaars. Voor prooidieren is vluchtgedrag natuurlijk gedrag, waarbij ze na het vluchten weer normaal gedrag vertonen. Jagers voeren afschot daarom in het kader van populatiebeheer uit op een wijze dat dit zo min mogelijk verstoring veroorzaakt op de populatie. Wanneer het gaat om grofwild (ree, wild zwijn, edelhert of damhert) wacht een jager na het schot minimaal een kwartier of langer totdat de rest van de populatie vertrokken is, voordat hij van zijn hoogzit af komt en het stuk binnenhaalt. Afschot hoeft geen verstoring te geven, want vaak zal de groep eerst doorgaan met normale handelingen en dan verder trekken. Jagers zullen op een jachtdag ook altijd slechts een deel van hun jachtveld bejagen, waarbij een deel maar eenmaal of tweemaal per jachtseizoen wordt bejaagd. Zodat ze wel kunnen oogsten uit de natuur, maar het wild daarnaast ook rust heeft.

De leeftijdsopbouw in de populatie is juist heel natuurlijk, want de jonge en onervaren dieren zullen door predatoren als vos en jager als eerste worden gedood. Jagers zullen altijd streven naar een levendige populatie wild, waar duurzaam uit geoogst kan worden, zonder dat er overmatige schade plaats vindt aan gewassen, natuur of recreatie. Zij zorgen voor balans in de natuur.

Stelling 3: Jacht staat op gespannen voet met de wettelijke erkenning van de intrinsieke waarde
PvdD

Er wordt gesteld dat de intrinsieke waarde van het dier het uitgangspunt is van de Flora- en Faunawet, een ‘nee, tenzij’ principe waarvan alleen mag worden afgeweken bij schade of gevaar.

KNJV

Jagers houden van planten en dieren en voelen zich bevoorrecht dat ze in het veld mogen zijn om hiervan te genieten. Enerzijds is er dus de bewondering en het respect voor het dier, maar 96% van de Nederlanders eet vlees en ziet het dier dus ook als een middel om zich te voeden. Voor veel Nederlanders, voor boeren, voor vissers en ook voor jagers geldt, dat je een dier kunt bewonderen, respecteren en prachtig vinden, maar ook als voedsel opeten.

Het is inderdaad waar dat de intrinsieke waarde van dieren genoemd staat in de aanhef van de Flora- en Faunawet, maar dit is aan het einde van de aanhef waar staat: ‘...en, voor zover het die diersoorten betreft, **mede** onder onderkenning van de intrinsieke waarde van de daartoe behorende dieren.’ Een nevensgeschikt belang dus, geen uitgangspunt. Ook de KNJV besteedt aandacht aan het individuele dier in haar Weidelijkheidsregels, bijvoorbeeld bij ‘Beheer van het jachtveld’ waar staat ‘helpt het dier in barre omstandigheden’.

---

⁵ B.S. Ebbing et al. Alterra-Rapport 2055 2010 Onderzoek naar Ganzentrek en het voorkomen van vogelgriep, blz 66

Bovendien geldt in het kader van natuurbeheer dat gestuurd moet worden op populatieniveau en niet op individueel niveau. Een groot risico bij het hoog waarderen van de intrinsieke waarde van het individuele dier is dat algemeen voorkomende soorten nog sterker toenemen, de biodiversiteit afneemt en zeldzame soorten nog zeldzamer worden. Iets wat niemand wil.

De gevolgtrekking dat er sprake is van een 'nee, tenzij' klopt ook niet. Sterker nog, de Flora- en Faunawet vermeldt juist een 'ja, mits' voor de wildlijstsoorten voor consumptie. Dit wordt bevestigd door de Europese Vogelrichtlijn die uitgaat van "verstandig gebruik" en deze laat de jacht op een uitgebreide wildlijst toe. Nederland is het enige Europese land dat de wildlijst van 49 soorten beperkt tot vijf soorten en niet gebruik maakt van de eenvoudige mogelijkheid om eventueel de jacht te sluiten als de zogenaamde 'gunstige staat van instandhouding' in het geding is. Bij goed gebruik is de uitgebreide wildlijst een flexibel en regelarm instrument, ook eventueel voor schade of beheer.

Stelling 4: Er is geen maatschappelijk draagvlak voor jacht

PvdD

Er wordt gesteld dat de houding van de Nederlandse bevolking tegenover de jacht negatief is. Daarbij wordt verwezen naar een onderzoek van Blauw Research. waaruit bleek dat slechts 3% van de ondervraagden hobby een acceptabele reden vindt voor jagen. En volgens het onderzoek vindt 72% dat jagen als hobby verboden zou moeten worden.

KNJV

Vanaf 1995 onderzoekt het onafhankelijke bureau Motivaction jaarlijks in opdracht van de KNJV de maatschappelijke acceptatie van jagen in relatie tot het eten van wild. Daaruit blijkt dat het draagvlak voor jacht gestaag toeneemt. Op dit moment ondersteunt ruim 43% (in 2004 was dat 28%) van de Nederlandse bevolking de benuttingjacht en 39% staat hier neutraal tegenover⁶. De recente enquête van Natuurmonumenten bevestigt dit beeld en laat zien dat 45% van haar achterban jagen op wild toelaatbaar acht als dit wild geconsumeerd wordt⁷. En dat is altijd het geval. Vooral rond de kerstdagen eten veel Nederlanders graag wild en de totale hoeveelheid gegeten wild is circa 12 miljoen kilo. Omdat jagers in totaal 1 miljoen kilo schieten wordt de overige 11 miljoen kilo ingevoerd uit het buitenland.

Plan van aanpak PvdD

Het plan van aanpak bestaat uit twee onderdelen:

1. PvdD: zo snel mogelijk de jacht op de vijf wildlijstsoorten sluiten.

KNJV

U heeft als Staatssecretaris de bevoegdheid om de jacht te openen of te sluiten en u doet dat op basis van objectieve gegevens. De vijf wildsoorten eend, haas, konijn, houtduif en fazant komen in geheel Nederland voor en worden niet bedreigd. Er is dus geen reden voor sluiting van de jacht en hiermee blijft de mogelijkheid voor de rechthebbende om te benutten wat zijn grondeigendom biedt.

2. PvdD: in de nieuwe natuurwetgeving de jacht geheel schrappen.

KNJV

De Wet Natuurbescherming zal waarschijnlijk in 2014 behandeld worden en we gaan er vanuit dat u hierin uw beleid uitdraagt om natuur te beschermen en te benutten. En uiteindelijk is het aan de Tweede Kamer om een goede Wet Natuurbescherming vast te stellen, waarbij we durven stellen dat jagers jaarrond investeren in de natuur, de biodiversiteit en balans in de natuur versterken en net als

---

⁶ Motivaction 2013 Houding ten aanzien van de jacht op en het eten van wild 2012

⁷ Resultaten Grootwild Enquête Natuurmonumenten 2013 vraag C4

vissers en boeren de mogelijkheid moeten houden om hun eigendomsrechten duurzaam uit te kunnen blijven oefenen.

Tot slot

Het is goed dat het debat over wildlijstsoorten en oogsten uit de natuur dit jaar in de Tweede Kamer wordt gevoerd. Maar wel zorgvuldig en de KNJV wil als kenniscentrum op het gebied van wild en faunabeheer graag haar expertise aanbieden ter ondersteuning van het debat.